

Vereniging Buurtbelang Museumplein

p/a dr. mr. J.F. Schrijver
Paulus Potterstraat 42 hs
1071 DB Amsterdam
tel. 020-6763870
e: buurt@jfschrijver.nl

Amsterdam, 25 april 2022

Aan : Gemeenteraad van Amsterdam
T.a.v. Ruimte en Duurzaamheid
Mevrouw M. Tiekstra
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

L.S.,

Dit is een zienswijze bij het Ontwerp Bestemmingsplan Museumkwartier en Valeriusbuurt. Onze Vereniging Buurtbelang Museumplein (VBM) vertegenwoordigt bewoners van de drie buurten rond het Museumplein.

Hieronder lopen we achtereenvolgens een aantal thema's langs die voor het hele gebied van belang zijn, en dus waar onze vereniging zich wenst hard te maken.

Participatie/rechtsbescherming

Vooraf willen wij een opmerking maken over een argumentatie, die ons wellicht wordt tegengeworpen bij de beantwoording van deze zienswijze. Die redenering komt erop neer dat alles wat afwijkt van de Nota van Uitgangspunten op voorhand wordt verworpen, omdat wij daar al een mogelijkheid zouden hebben gehad tot participatie. Daarmee zouden alle redelijke wensen voor verbetering ten opzichte van die Nota van Uitgangspunten zijn verspeeld.

Dit argument zou misschien houtsnijden als de participatie was gelopen zoals was afgesproken ("innovatieve, onorthodoxe wijze van besluitvorming", gesteund door de stadsdeelcommissie) en waarbij het aan het bestuur voorgehouden voorbeeld uit Amersfoort¹ was gevolgd. Daarbij zouden alle belanghebbenden in een massale bijeenkomst gezamenlijke conclusies hebben getrokken waarmee alle partijen, inclusief de gemeente, konden leven (dat is anders dan 'hun zin krijgen'). Zo is het, ondanks veelbelovend begin in de 'Verdiepingssessie' van oktober 2019 niet gelopen.

Nu is de huidige inspraak in de fase van tervisielegging de enige echte en wettelijk verankerde wijze waarop burgers hun gerechtvaardigde belangen kunnen inbrengen. Wij verwachten dan ook dat hier serieus naar wordt gekeken en zullen geen genoegen nemen met procedurele afwijzingen die teruggrijpen op de half gelukte participatie over de Nota van Uitgangspunten.

Een andere aanpak zou bovendien in strijd zijn met de wet. De Nota van Uitgangspunten procedure kan de rechtsbescherming die de wet biedt door de procedure van de zienswijze en daarbij behorende rechtsmiddelen niet opzijzetten.

¹ Zie <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/een-bestemmingsplan-door-en-voor-de-burger/>

Afgezien dat de procedure bestuurlijk bijzonder gebrekkig is geweest, zou een dergelijke aanpak de rechtsmiddelen die de wet aan de burger toekent uithollen.

Ten slotte willen wij opmerken dat de ingewikkelde presentatie van dit ontwerp het voor gewone burgers bijna onmogelijk heeft gemaakt om hier zinnig commentaar op te geven. Dat maakt toch ook al een ernstige inbreuk op de bedoeling van de wet over de rechtsbescherming van burgers. Enkele punten pikken wij eruit:

- Er ontbreekt een handreiking om toegang te krijgen tot de kaart en de bijbehorende regels. Dit vergt op zichzelf al uitgebreide studie met vallen en opstaan.
- Maar dan ook zijn er véél te veel regels. Waarom 9 varianten van Gemengde bestemmingen? Wat is het verschil tussen Kantoren 1 en 2?
- En waarom heeft een bestemmingsplan dat beoogt de bestaande toestand te conserveren een beleidstoelichting van 250 pagina's nodig?

Evenementenbeleid.

Wij constateren met instemming dat dit onderwerp inhoudelijk in het ontwerp wordt geregeld. Door de dagelijks bestuurder van Stadsdeel Zuid is eerder wel gesteld dat dit niet nodig zou zijn.

Maar nu ontstaan hierbij complicaties.

Het is namelijk al sinds begin 2020 duidelijk dat het vigerende locatieprofiel Museumplein (2020), dat letterlijk in het ontwerp-bestemmingsplan is overgeschreven, op de nominatie staat te worden aangepast.

Tijdens de behandeling van het nieuwe evenementenbeleid in de gemeenteraad heeft de burgemeester al toegezegd dat voor enkele belangrijke locaties, waaronder het Museumplein een apart overleg zou worden georganiseerd met alle belanghebbenden over een nieuw kader voor evenementen.

Hoewel wij de beleidsafdeling Bureau Evenementenbeleid er meermalen op hebben gewezen dat het resultaat van deze onderhandelingen in het nieuwe bestemmingsplan verwerkt zou moeten worden, is het bureau er ondanks goede wil niet in geslaagd deze planning te halen. Een eerste gesprek heeft op 8 april jl plaatsgevonden².

Het ontwerp is dus op dit punt onrijp en wij verlangen echt dat dit in de tekst tot uiting wordt gebracht.

Voorstel is in plaats van de huidige teksten over evenementen een formule op te nemen waarbij wordt verwezen naar het nog vast te stellen nieuwe locatieprofiel. Er is een precedent voor een soortgelijke situatie bij het aangekondigde nieuwe Horeca- en Terrassenbeleid ([Toelichting par. 3.4.2. Horeca, 4e alinea](#)) en hieronder volgt nog een voorbeeld van voorgenomen beleid dat, eventueel met een wijzigingsvoorstel, later verwerkt moet worden.

Daarvoor zal het bestemmingsplan t.z.t. geactualiseerd moeten worden.

Alternatief dat ons ook zou tevreden stellen is om de huidige tekst onder par. 5.5.17 te amenderen overeenkomstig de zienswijze over het locatieprofiel Museumplein die onze vereniging heeft ingezonden op 1 september 2020.³ Wij hebben hiervoor sterke argumenten aangedragen die samenhangen met de breed gedragen visie over de waarde en functie van het Museumplein. En voegen daar nu nog aan toe dat het Museumplein als 'agora' van de hoofdstad wat ons betreft bij uitstek geschikt is voor demonstraties, waarvan het aantal de laatste jaren is verdubbeld. VBM heeft demonstraties op het Museumplein steeds verwelkomd, als de openbare orde dat

² De uitnodiging voor dit gesprek vindt u op <https://museumpleinbuurten.nl/evenementenbeleid/> onder de datum 8 april 2022. Hieruit blijkt het hier bedoelde voornemen tot beleidsverandering.

³ Zie de zienswijze van VBM op <https://museumpleinbuurten.nl/evenementenbeleid/> onder datum 1 september 2020

tenminste toelaat (hetgeen zoals de ervaringen tijdens de corona periode hebben geleerd, lang niet altijd het geval is). Dat is nog een extra functie die concurreert met commerciële evenementen, die qua karakter niet goed op het Museumplein passen, en reden om de laatstgenoemde categorie stevig terug te dringen. Wij kunnen ons vinden in de zienswijze van bewoner mr. I. Damsté, die fundamentele vragen stelt. De VBM zou overeenkomstig onze eerdere standpuntbepaling uit 2020, zijn wensen willen operationaliseren in ten minste de volgende aanpassingen in de regels:

- maximaliseren van het aantal evenementen: 4 groot, 2 middelgroot, 4 klein;
- strikter vasthouden aan het bij het plein passend cultureel karakter van het plein (geen sport);
- maximaliseren van het aantal extra geluidsoverlast gevende evenementen tot 3, zoals dat ook op locaties elders in de stad is geregeld;
- voorafgaand aan een evenement-aanvraag een rapport eisen over effecten voor flora en fauna, zoals ook bij parken is vereist en dienovereenkomstig voorwaarden stellen. Dit i.v.m. de recente en nog komende vernieuwing van de bodem en beplanting van het plein.

Ten slotte valt ons n.a.v. dit punt op hoe verschillend er in het Ontwerp wordt omgegaan met de vereiste afweging van grondrechten.

In hoofdstuk 5.1 worden de beperkingen die het plan oplegt getoetst aan de desbetreffende regels van het EU recht voor de vrijheden van dienstverleners die hun economische diensten in het plangebied willen aanbieden. Wat geheel ontbreekt in het plan is de mogelijke inbreuk op de vrijheidsrechten (artikel 10 Gw, artikel 7 EH, artikel 8 EVRM) van de omwonende bewoners.

De privé-levenssfeer van de omwonenden wordt immers door de organisatie van grootschalige evenementen aangetast door overlast in hun woning en de onmiddellijke omgeving daarvan gedurende het evenement, maar ook in de voorbereiding en de afbouw daarvan.

Een dergelijke afweging tussen de rechten van dienstverleners van evenementen is ook noodzakelijk ten aanzien van de vrijheidsrechten van de ingezetenen van de gemeente. Die evenementen maken immers in de weekends en op vrije dagen (momenten waarop grootschalige evenementen dikwijls gepland worden) het benutten van een openbare ruimte als die van het Museumplein voor verpozing en sociale communicatie onmogelijk. Het gaat dus om een ernstige inbreuk op de vrijheidsrechten van de ingezetenen van de gemeente, met name diegenen die door hun kleine behuizing voor hun vrije tijd aangewezen zijn op de openbare ruimte van parken (wat het Museumplein eigenlijk ook is).

(Gemeentelijk) Beschermd Stadsgezicht

Dit nieuwe instrument zouden wij graag verwerkt zien in de regels. Van dit instrument gaat een beschermende werking uit, onder meer door bij ingrijpende verbouwingen binnen het gebied een sloopvergunning te vereisen.

Hierbij geldt ongeveer hetzelfde als bij het evenementenbeleid: het bestemmingsplan zal mogelijk eerder gereed komen dan dit aangekondigde nieuwe beleidsinstrument. Weliswaar zijn er al veel panden zijn met Cultuurhistorische aantekening, zodat sloopvergunning daar sowieso geldt, maar lang niet allemaal.

Wij verzoeken u een voorwaardelijke regel in het bestemmingsplan op te nemen waardoor zo'n regiem in het bestemmingsplan-gebied zal gelden vanaf het moment dat de gemeenteraad het beleid Beschermd Stadsgezicht heeft vastgesteld.

Alternatief is, zoals bij het vorige punt een Pro Memorie-tekst op te nemen, waarin wordt aangekondigd het bestemmingsplan op dit punt later te actualiseren met een wijzigingsvoorstel.

Horeca.

Wij stellen met instemming vast dat in beginsel geen nieuwe horeca-vestigingen zullen worden toegestaan. We constateren ook dat dit in de nieuwe bestemmingsaanduidingen op de plankaart tot uiting komt. Toch zijn er twee sluipende uitbreidingsmogelijkheden bij de horeca die ons zorgen baren.

1. Dansen toegevoegd bij Horeca categorie 3 en 4

In het ontwerp wordt, om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, in de inleidende regels over Begrippen, artikel 1.45 en 1.46, ruimte geboden voor dansgelegenheden in horeca.

Wij voorzien hiervan een ongewenste ontwikkeling, die haaks staat op de belofte om horeca-uitbreiding aan banden te leggen en in strijd is met de conserverende werking van het bestemmingsplan. Horeca-ondernemers zullen zich geroepen voelen om aan het eind van de avond de muziek luider te zetten en hun zaal om te bouwen tot dansvloer. Dit lokt zowel latere openingstijden als meer geluidhinder uit, ten detrimente van de nachtrust van omwonenden.

De VBM protesteert tegen deze uitbreidingsmogelijkheid. Althans in dit plangebied is er geen behoefte aan, integendeel. Wij verzoeken u deze sluipende uitbreiding te schrappen in de genoemde artikelen.

2. Discretionaire afwijkingsbevoegdheid

Ondanks het restrictieve horecabeleid wordt in de tekst een discretionaire bevoegdheid geopend voor eventuele uitzonderingen voor horeca-uitbreiding. Zelfs wordt de PC Hooftstraat al als mogelijke locatie aangeduid. Wij menen dat in het hele gebied al sprake is van overaanbod van horeca en wijzen een ongeclausuleerde discretionaire bevoegdheid om toch uitbreidingen toe te staan af.

Mocht toch aan zo'n afwijkingsbevoegdheid worden vastgehouden, dan menen wij dat die bevoegdheid uit oogpunt van rechtszekerheid stevig geclausuleerd moet worden. Het ontbreken daarvan maakt de uitoefening van die vrijheid politiek en juridisch oncontroleerbaar en dat vinden wij onaanvaardbaar.

Nu dreigen ongefundeerde redenerinkjes over behoeften aan extra horeca grondslag te worden van mogelijke afwijkingen van de strenge restricties die de hoofdregel van het nieuwe bestemmingsplan vormen.

Een sterk voorbeeld vinden we op blz. 67 waar wordt gesteld:

"De route Gabriël Metsstraat-Johannes Vermeerstraat-Ruysdaelstraat vormt een belangrijke langzaam verkeer verbinding tussen De Pijp en het Museumplein. Door de opening van de Noord/Zuidlijn is het belang van deze langzaam verkeersverbinding toegenomen. Veel bezoekers wandelen vanaf de Pijp via de Albert Cuijpsstraat en de Ruysdaelstraat naar het Museumplein. Dit biedt kansen voor de vestiging van publieksgerichte voorzieningen langs de Ruysdaelstraat, de Johannes Vermeerstraat en de Gabriël Metsstraat."

Dit is een bewering uit de oude doos die intussen door de praktijk en ook door de terzake deskundige ambtenaren van het stadsdeel wordt weersproken.

De achterliggende redenering voor horeca-wensen (ook voor de PC Hooftstraat) is dat veel passanten honger en dorst hebben en dus ter plaatse gelaafd moeten worden.

Het omgekeerde doet zich vaker voor: aantrekkelijke horeca trekt volk aan.

Van de relatief recente opening van de dagvoorziening hoek Johannes Vermeerstraat/Frans van Mierisstraat is een zelfstandige aanzuigwerking uitgegaan die met de bovengenoemde route hoegenaamd niets te maken heeft.

Wij verlangen toevoeging van (minstens soortgelijke en mogelijk meer) *inhoudelijke* en *procedurele* voorwaarden aan elke discretionaire bevoegdheid die dit bestemmingsplan aan het dagelijks bestuur verleent.:

* *Inhoudelijk* zouden wat betreft extra horeca eisen gesteld moeten worden aan de afstand waarbinnen niet een soortgelijke horeca-voorziening aanwezig is (straal van 300 m.?) en aan het voorkomen van overlast voor omwonenden, bijvoorbeeld door openingstijd (< 22 u), het verbod op terras-exploitatie. Horecavoorzieningen die aan de binnenzijde van een woonblok uitmonden op binnentuinen zouden geheel verboden moeten worden, omdat deze binnentuinen klankkasten zijn die de geluidsoverlast voor de omwonenden onverdraaglijk maken.

* *Procedureel* zijn volgens normen van goed bestuur eisen te stellen (in Amsterdam helaas verre van praktijkgewoonten) aan voorafgaand overleg met alle persoonlijk uitgenodigde belanghebbenden (omwonenden en bedrijven binnen een staal van 150 m.) nog vóórdat de aanvraag in behandeling kan worden genomen, waarbij overeenstemming bereikt moet worden (mede-beslissingsrecht). Het gaat immers om afwijking van een vigerend bestemmingsplan. Deze informele aanpak hoort bij het nieuwe participatiebeleid van de gemeente, bij de aangekondigde vernieuwing van de juridische functie ⁴ en bij de geest van de komende Omgevingswet.

Ten slotte wijzen wij bij dit punt op de gang van zaken bij het besluit over een hostel op de Jan Luijkenstraat 22 Huis, waarmee de omwonenden werden overvallen.

Normaal vooroverleg in combinatie met de eis van belanghebbendheid die aan een aanvraag gesteld had moeten worden had de hele ophef kunnen voorkomen.

Nu bevestigt het bestemmingsplan alsnog de onmogelijkheid van de vergunningverlening (aanduiding sew-2 betekent volgens de regels 'Wonen in het benedenhuis verplicht').

Wij signaleren achteraf dat omwonenden onnodig werden gedwongen actie te voeren en advocaten in de arm te nemen om een bezwaarprocedure aanhangig te maken. In vergelijking met het concept-ontwerp van januari jl. heeft nadien klaarblijkelijk stilzwijgende (!) ommekeer in bestuurlijke opvattingen van het gemeentebestuur in deze zaak plaatsgevonden. Dat past inhoudelijk bij het conserverend karakter van het bestemmingsplan (bestaande toestand is monumentale woning), maar de hele gang van zaken is procedureel hoogst onbehoorlijk.

Verkamering en appartement-knippen

Dit verschijnsel (dat voor vastgoedexploitanten lucratief is en dus hand over hand toeneemt) doet afbreuk aan het karakter van het gebied en leidt doorgaans tot extra overlast voor de buurt en verhoogde verkeersdruk. Deze overwegingen maken dat wij het betreuren dat geen navolging is gegeven aan het voorbeeld van het bestemmingsplan (BP) Slotermeer 2018. Dit beleid is begin 2021 door de gemeenteraad bevestigd ⁵:

- appartement-knippen én kamergewijze exploitatie zijn verboden in het belang van ruimtelijke ordening;
- de HVV waarin appartement-knippen is verboden in het belang van leefbaarheid en woningvoorraad.

Verkamering is tesamen met andere vormen van huisjes-melken een wereld op zich: appartement-knippen en B&B-exploitatie (en vakantie-verhuur).

In het BP Slotermeer 2018 is géén verbod op verkamering opgenomen,

⁴ Zie de notitie van de burgemeester 'Vertrouwen begint bij de overheid' <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/11162441/1/notitie+Vertrouwen+begint+bij+de+overheid+januari+2022>

⁵ Zie <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9682252/1#search=%22Bestemmingsplan%20Slotermeer%202018%22>

het verbod ligt besloten in de bepaling dat de woningen zijn bestemd voor één huishouden, met daarnaast bepalingen die woninggebruik voor o.a. kantoor aan huis en B&B mogelijk maken.

Voor de huisjesmelkers zijn verkamering en appartement-knippen slechts juridische constructies van hetzelfde en dus inwisselbaar

Appartement-knippen is in BP Slotermeer 2018 formeel toegestaan want de redenering is dan dat een woning eerst wordt gesplitst in bijvoorbeeld drie appartementjes en vervolgens wordt elk appartementje bewoond door één huishouden, en dat is conform het bestemmingsplan!

Op deze manier is het geen wonder dat de gemeente moeite heeft het vertrouwen van de bewoners te behouden

Uiteindelijk heeft inspraak in Slotermeer nog wel geleid tot een beperking op appartement-knippen:

- in het BP Slotermeer 2018 is een verbod opgenomen op appartement-knippen van rijtjes-woningen in laagbouw; appartement-knippen van alle andere woningen is gewoon toegestaan. Dit zou in ons bestemmingsplangebied weinig soelaas bieden door vrijwel ontbreken van eengezinswoningen.

In de Huisvestingsverordening HVV is appartement-knippen wel verboden voor in beginsel alle soorten van woningen, is alleen toegestaan voor grote woningen, boven 100m² of 200m²; echter, een HVV-verbod is weinig betrouwbaar, met één pennestreek kan de nieuwe coalitie het verbod zo weer intrekken.

Verkamering en B&B's zijn beperkt door quotums in de HVV maar ook die kunnen van vandaag op morgen worden eenvoudig verruimd.

Daarom pleiten wij ervoor, in het definitieve Bestemmingsplan een definitiebepaling van het begrip Woning op te nemen, als bestemd voor één huishouden. En die situatie te bepalen naar de situatie van in werking treden van het bestemmingsplan (dus niet te omzeilen door splitsing nà dat moment).

Tuinen

Wij menen dat er dwingende redenen zijn terwille van de leefbaarheid van de stad om verder te gaan dan het ontwerp doet, namelijk alleen regels te stellen voorzover huiseigenaren hun tuin met een areaal nieuwe tegels willen beleggen dat 50% van de oppervlakte te boven gaat.

In de eerste plaats merken wij op dat ons voorbeelden bekend zijn waarbij de oppervlakte van een tuin wordt gevuld met een zwembad. Uiteraard is dat evenmin de bedoeling als het leggen van stenen. De bepalingen dienen dus dienovereenkomstig te worden aangevuld.

Er is verder behoefte aan sturend beleid dat van alle binnentuinen verlangt dat < 50% verhard mag zijn. Voorzover hierbij al sprake zou zijn van inbreuk op het eigendomsrecht, stellen wij daar tegenover dat dit recht nooit onbegrensd is en moet wijken voor zwaarwegender algemene belangen, zoals in casu CO₂-opvang, biodiversiteit, waterafvoer, verkoeling en esthetische overwegingen. Bovendien kan dit argument nooit toereikend zijn, omdat het huidig voorgestelde regiem ook al een beperking op het eigendomsrecht zou behelzen.

Wij zien voor een striktere regeling in het bestemmingsplan een passend instrument, namelijk via een definitiebepaling: wat is tuin?: een stuk grond behorend bij een pand, dat voor ten minste 50% bestaat uit beplanting.

Afwijkingsmogelijkheden en A2-beleid.

Onder het punt Horeca zijn we al uitgebreid ingegaan over te vage afwijkingsmarges voor het dagelijks bestuur. Wij wensen dat ook bij de vele andere afwijkingsmogelijkheden terwille van de rechtszekerheid van de burgers nadere *inhoudelijke* en *procedurele* voorwaarden worden gesteld.

Daar waar specificatie van normen, zoals in artikel 44.3. 'Het woon- en leefklimaat mag niet onevenredig wordt aangetast' niet ondubbelzinnig is, kan consensusgericht overleg met betrokkenen uitkomst bieden.

Wat betreft het A2-beleid menen wij dat dit bestemmingsplan hieraan een definitief eind zou moeten maken. Wij kunnen de meerwaarde ten opzichte van de al in het bestemmingsplan opgenomen afwijkingsmogelijkheden niet inzien.

Wat kruimelgevallen zijn en wat niet, is nogal arbitrair en de redenering die onder paragraaf 5.3.1. van de Toelichting staat, spreekt ons niet aan.

Het komt erop neer dat wat binnenplans niet mogelijk wordt gemaakt (bijvoorbeeld dakterrassen) buitenplans wel moet kunnen.

Daar wordt verder gesteld dat in het geval van gewijzigde inzichten over 'kleine bouwinitiatieven, het eenvoudiger is om het afwijkingenbeleid aan te passen dan wanneer dit beleid in het bestemmingsplan zou worden verwerkt.

Wat ons betreft is dat geen voordeel, omdat een bestemmingsplan toch juist voor dient voor de rechtszekerheid!

Tot zover onze zienswijze. Wij vertrouwen erop dat u deze kanttekeningen, die tot verbeteringen van het ontwerp kunnen leiden, ter harte neemt en tekenen,

Met vriendelijke groet, namens het bestuur van de VBM,

Jan Schrijver,
Voorzitter